

УДК 37.015.31:781.62

Благова Тетяна Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава

tanyablagova@ya.ru

РИТМІКА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація: У статті досліджено генезу системи «рухомої пластики» Е. Жака-Далькроза та її функціонування у різних освітніх структурах минулого й сьогодення; проаналізовано історичні передумови становлення й розвитку ритміки як складової системи «мистецтва руху» та засобу музичного і хореографічного виховання; визначено місце і роль ритміки як музично-педагогічної дисципліни у різних формах організації неперервної хореографічної освіти, розкрито її сутність, мету, основні завдання та зміст.

Ключові слова: ритміка; хореографія; мистецтво руху; рухома пластика; музично-ритмічне виховання; ритмічна гімнастика Ж.-Далькроза; хореографічна педагогіка; хореографічна освіта.

Актуальність та доцільність дослідження. Для сучасного етапу розвитку хореографічної освіти характерним є варіативність підходів, технологій, методичних систем, що репрезентують навчання «мистецтву руху» у різних напрямках та стилях і функціонують у професійних і аматорських формах організації. У зв'язку з цим активно модернізується структура та зміст хореографічної педагогіки, оновлюється перелік фахових дисциплін, методик, що забезпечують багаторівневу хореографічну підготовку. З'являються інноваційні системи навчання «мистецтву руху», активно відроджуються та збагачуються новим змістом усталені, вивірені часом хореографічні методики, до яких, зокрема, належить і ритміка.

На сьогодні існують різні підходи щодо визначення категорії «ритміка», що цілком зумовлюються сферою її застосування. В теорії і практиці хореографічного навчання найбільш узагальненим є тлумачення ритміки як музично-педагогічної дисципліни, в основі якої закладено ідеї видатного швейцарського музиканта-педагога, композитора, піаніста і диригента, професора Женевської консерваторії Еміля Жака-Далькроза (1865-1950 рр.), що одержали широке поширення на початку ХХ ст. Сутність цієї системи полягає в органічному внутрішньому взаємозв'язку музики і руху, розвитку музичного слуху за допомогою виразного руху, що в

цілому забезпечує виховання естетично досконалої й гармонійно розвиненої особистості.

Аналіз останніх публікацій. Вивчення педагогічних та мистецтвознавчих праць із проблеми дослідження (Н. Александрової, Т. Бабаджан, С. Бекіної, С. Букатіної, Н. Ветлугіної, А. Зіміної, Є. Конорової, Е. Корольової, І. Ліфіц, О. Мартиненко, М. Палавандішвілі, І. Поклада, С. Рудневої, К. Тарасової, Т. Шкурко та ін.) дозволяє визначити ритміку однією із невід'ємних складових системи неперервної хореографічної освіти, важливою умовою гармонійного духовного та фізичного розвитку підростаючого покоління. На позитивну роль організованих рухів під музику вказували також у своїх працях В. Верховинець, Н. Гродненська, С. Козлова, Ю. Павленко, В. Белобородова та ін. Останнім часом усе більшого поширення одержує концепція «здоровозберігаючого» виховання, де завдання зміцнення і збереження здоров'я органічно поєднуються із розв'язанням освітніх завдань.

Формулювання цілей статті. Отже, метою даної публікації є історико-педагогічний аналіз системи «рухомої пластики» Е. Жака-Далькроза та її функціонування в освітніх структурах минулого й сьогодення, визначення місця і ролі ритміки, як музично-педагогічної дисципліни, у різних формах організації неперервної хореографічної освіти, розкритті її сутності, мети, основних завдань та змісту.

Виклад основного матеріалу. Дослідження генези ритміки як складової системи «мистецтва руху» дозволяє відстежити передовсім її сутність, зміст, освітнє значення задля втілення кращих надбань в теорію і практику хореографічної освіти сьогодення. Зупинимось детальніше на історичних передумовах становлення й розвитку методики, що є синтезом формування музичних умінь з уміннями виконання різних видів узгоджених рухів, у тому числі й хореографічних, та її функціонування в освітніх системах різних країн.

Своїм корінням ритмічні рухи відходять далеко в історію. У Китаї, Індії за чотири тисячі років до нашої ери ритмічні вправи застосовувалися з лікувальною метою. У Стародавній Греції, де високо цінили гармонію людського тіла і

шанобливо ставилися до «мистецтва руху», виникла і була широко розповсюджена гімнастична система, яку назвали *орхестрика*. Вона сформувалася з давніх обрядів, акробатичних вправ, ритуальних та бойових танців і стала попередницею всіх ритмічних і ритмопластичних систем рухів, включаючи сучасну художню гімнастику. За допомогою ритмічних рухів виконавець висловлював певну думку, ідею, але для цього він мав бути передовсім фізично підготовленим, досконало володіти своїм тілом, відчувати ритм. У самих формах танцювальних рухів та їх мотивах відображалися племінні мисливські традиції, ритуальні танцювальні рухи часів егейської культури, а також звичаї навколишніх народів [6]. Отже, як бачимо, саме цей вид гімнастики мав яскраво виражене танцювальне спрямування. Водночас, античний танець ґрунтувався на суворому дотриманні ритму.

В епоху середньовіччя в країнах Західної Європи на подальший розвиток «мистецтва руху» досить негативно впливало теологічне вчення християнської церкви. Пануюча у суспільстві ідеологічна доктрина проповідувала передусім культ людини-аскета, зневажливо ставлячись до фізичної досконалості і гармонійно розвиненого людського тіла (як у Стародавній Греції). Внаслідок чого в більшості європейських навчальних закладів були скасовані гімнастичні заняття, античні принципи гармонійного розвитку були віддані забуттю [3]. Заняття фізичною культурою носили переважно військово-прикладний характер. Спроби відродити первісне значення гімнастики як засобу гармонійного розвитку людини та саме з цією метою запровадити її до навчальних закладів тривалий час не мали успіху.

Новий етап у розвитку «мистецтва руху» спостерігається в епоху Відродження. Цей період пов'язаний з модернізованим ставленням до занять фізичною культурою. Отримують поширення різні її напрямки, формується інтерес до організованої системи фізичної підготовки у педагогіці. Найбільш відомими піонерами фізичного виховання в Італії стали П'єтро Паоло Верджеріо, Гваріно де Верона, Вітторіно да Фельтре. Думки про важливість фізичного виховання викладали італійці Енеа Сільвіо Пікколоміні, Мефео Верджіо, Джакопо Садолетті, Ієронім Меркуріаліс, Томмазо Кампанелла. Характерним для цього періоду було передусім становлення й розвиток організаційних форм сучасного спорту [3].

Експерименти у галузі «мистецтва руху», виникнення нових ритмопластичних систем, що представляли синтез гімнастичних і танцювальних вправ, активізувалися в Європі з XIX ст. Так, французький фізіолог Жорж Демені у другій половині XIX ст. створює своєрідну систему гімнастичних вправ, засновану на провідному значенні ритму та гармонії рухів. Її сутність полягала у почерговому ритмічному напруженні та розслабленні м'язів. Автор уважав, що неперервні рухи менш втомлюють, а тому змінювати вправи потрібно безперервно. Це переконання стало основою *принципу поточності рухів* [7].

Засновником напрямку, котрий поєднав колоритність і ритм рухів, був оперний співак Франсуа Дельсарт (1811-1871 рр.). У 1839 р. він відкрив у Парижі курси сценічної виразності, де займався розробкою основ виховання емоційної виразності рухів людини. У системи рухів Ф.Дельсарта було багато прихильників і послідовників. Численні школи працювали за його методикою, в тому числі і школа Е. Жака-Далькроза, який відкрив виховне значення ритму та його дисциплінуючий вплив на тіло та рухи людини [3].

Викладаючи у Женевській консерваторії студентам, Е. Жак-Далькроз звернув увагу на те, що далеко не всі вони можуть виконувати ритмічний малюнок в межах певного метра і досить точно координувати рухи у процесі гри на музичному інструменті. Розуміючи, що ритм пов'язаний із моторикою, він почав упроваджувати на уроках сольфеджіо різні ритмічні вправи. Так поступово ним була створена система ритмічної гімнастики, яка згодом стала називатися *ритмікою*. На відміну від звичайної гімнастики, підпорядкованої тільки метру, в ритмічній гімнастиці Далькроза всі рухи виконувалися під музику. З ускладненням ритмічних завдань виявлялася і виховна роль уроку ритміки: вони розвивали у студентів увагу, зосередженість, зміцнювали волю, прагнення досягти поставленої мети, виробляли злагодженість дій усього колективу [4, 38].

Початок XX ст. характеризується активною появою в Європі різноманітних ритмопластичних течій, що презентували різні теорії «мистецтва руху». Серед них найбільш популярною стала *евритмія* – гармонійне поєднання рухів (танцювальних і пантомімічних), музики, поетичного мовлення. Розроблена в межах антропософії

Рудольфа Штейнера, евритмія отримала широке поширення в світі [4, 20]. Евритмічний рух за характером був одночасно і художнім, і цілющим. Утілення музики засобами руху відбувалося також у першій американській школі вільного танцю «Денішон» під керівництвом Рут Сен-Дені та Теда Шона, у багаточисленних ритмічних і пластичних студіях, що виникали в Європі під впливом творчості Айседори Дункан (наприклад, студія Валерії Дінеш у Будапешті, Елли Рабенек у Москві, «Гептахор» – у С.-Петербурзі).

Однак, на тлі різних ритмопластичних шкіл початку ХХ ст. саме система Е. Жака-Далькроза виділялася своєю детальною та чіткою структурою, систематизованою методикою, в основу якої було закладено поняття ритму як універсального виховного засобу [1, 14]. Саме він відкрив лікувальні й виховні властивості ритму і вперше замислився над тим, яким чином можна використати комплекс ритмічних вправ у розвитку музичних здібностей, музичного слуху, пам'яті, уваги, виразності рухів, творчої уяви. У пошуках нових методів та засобів розвитку музичності учнів, наближення музики до її слухачів з'явилися його «les pas Jaques» – «кроки Жака», які виконувалися згідно з пульсацією музики. Саме з цих кроків і розвинулася цілісна педагогічна система, яка спочатку називалася «ритмічна гімнастика», а пізніше – скорочено – «евритміка», «ритміка». Її сутністю стала рухова реалізація музики – не тільки метра й ритму, а також динаміки і фразування. Однак, на першому місці залишався ритм та його відтворення. «Кроки Жака» стали «першим кроком на шляху до оновлення сценічного мистецтва, лікувальної педагогіки і загального виховання» [4].

Завданням Жака-Далькроза було упровадити елемент художності до існуючих гімнастичних систем, встановити внутрішній зв'язок між «психікою і фізикою», з цією метою він пропонував використовувати музику, в якій усі нюанси звукового руху в часі визначені з безумовною точністю. Далькроз заперечував закиди щодо прагнення створити «новий різновид танцювального мистецтва» або ж відкинути старі класичні ритми в музиці [5, 78]. У своїх численних публікаціях він передусім висловлював бажання просто зосередитися на природності вираження почуттів, внутрішній експресії, знищити музичну й фізичну віртуозність, «псевдо-техніку» й

повернути психофізичному механізму простоту дії [5, 63]. Він уважав за потрібне раннє музичне виховання дітей, їхнє загальне естетичне виховання, особливо акцентував увагу на значенні ритміки для дитини, оскільки рух є біологічною потребою її організму. Далькроз доводив, що, впроваджуючи ритм у шкільну освіту, ми готуємо дитину до пізнання мистецтва в цілому, тому що ритм є базою для будь-якого мистецтва – музики, скульптури, архітектури, поезії [4, 114].

«Далькрозівська» концепція музично-ритмічного виховання спирається передусім на розуміння біологічної потреби особистості у русі, активності, виховує людину гармонійно і фізично розвинуту. Унікальність методики, її виховні та валеологічні можливості підтвержені багаторічним досвідом країн Західної Європи. Крім загальновідомих праць таких європейських дослідників, як D. Porte, M. Van Scheltema, E. Willman, численні публікації з проблем музично-ритмічного виховання систематично здійснюються в науково-методичних центрах, які існують у більшості країн Європи (Інститут Жака Далькроза в Женеві, Інститут музики та руху у Вищій школі музики та театру в Цюріху (Швейцарія), Інститут ритміки в Геллерау (Німеччина), Королівський північний музичний коледж (Велика Британія), Інститут ритміки Жака-Далькроза в Брюсселі (Бельгія) тощо).

Насьогодні світовим центром реалізації методики Далькроза залишається Інститут Далькроза в Женеві – місце постійного навчання ритміці, курсів і конгресів, видання «далькрозівських» методичних і наукових матеріалів, у тому числі часопису «Le Rythme». Крім Женевського інституту Далькроза функціонує багато інших подібних осередків у Європі та США. Найвідомішими є Інститут рухового виховання та музичної терапії, а також національна асоціація «*Osterreichischer Berufsverband*» у Відні (Австрія), відділи ритміки у Вищій музичній школі Карла Марії фон Вебера у Дрездені (Німеччина). Серед відомих центрів ритміки Далькроза в інших європейських країнах є Королівський північний музичний коледж у Лондоні (Велика Британія), Інститут ритміки Далькроза у Брюсселі (Бельгія), Інститут Хуана Лонгуаєрса у Барселоні (Іспанія) та ін. [9, 369-370].

Одна із провідних систем ритмічного виховання, що ґрунтується на методиці Далькроза і успішно функціонує на загальнодержавному рівні й дотепер, була створена у другій половині ХХ ст. у Польщі. Насьогодні вона активно застосовується на музично-розвивальних заняттях у дошкільних навчальних закладах, під час навчання музики в основній школі, а також є окремою спеціальністю або спеціалізацією у вищій школі (у музичних академіях – у Гданську, Катовицях, Лодзі, Познані, Варшаві) та різноманітних післядипломних курсах. Як окремий навчальний предмет ритміка включена до підготовки вчителів у системі вищої освіти – на факультетах дошкільної та початкової освіти, спеціальної педагогіки, музичного виховання. Методика Е. Жака-Далькроза також широко застосовується у системі підготовки акторів і артистів балету (у спеціалізованих закладах відповідного профілю). Як невід’ємна складова професійної музичної і музично-педагогічної освіти в Польщі, вона вивчається такими дослідниками, як: М. Brzozowska-Kuczkiewicz, Z. Burowska, A. Dasiewicz Tobiasz, A. Kępska, E. Kilińska-Ewertowska, J. Lenartowska, A. Ludwikiewiczowa, A. Maciejczyk, K. Mrugalska. У цілому, популярність художньо-педагогічної концепції Далькроза у Польщі впродовж тривалого періоду пояснюється тим, що вона залишається одним із найбільш ефективних підходів щодо реалізації музично-естетичного виховання на всіх щаблях освіти [9, 369-370].

У Росії з початку ХХ ст. ритмічна гімнастика була сприйнята з великим захопленням. Ще у 1907 р. Н.А. Римський-Корсаков, повернувшись із Парижа, відзначив її роль у музичному вихованні. Однією з перших, хто почав впроваджувати ритмічну гімнастику Далькроза в Росії, стала його учениця Н. Олександрова (випускниця Інституту музики і ритму у Німеччині, професор Московської консерваторії). Перша доповідь про нову гімнастичну систему була проголошена нею в 1909 р., після чого вона регулярно почала проводити заняття з ритміки на курсах, у музичних школах та гуртках Москви [1, 10]. Вагома роль у популяризації ритмічної та естетичної гімнастики належала князеві С. Волконському – видатному мистецтвознавцю і громадському діячеві ХХ ст. Активний пропагандист нової гімнастичної системи в Росії, він був знайомий

особисто з Е. Жаком-Далькросом із 1909 р., читав лекції з ритмічної гімнастики в театральних і музичних навчальних закладах, різних гуртках та товариствах. У С.-Петербурзі організував курси з ритміки (1910 р.) [2, 5-7]. Саме у цьому закладі були закладені теоретичні основи розвитку різних шкіл художньої гімнастики.

Визначальною подією у розвитку теорії і практики ритмічного виховання став приїзд Е. Жака-Далькроса до Москви у 1912 р. р. Згодом курси ритмічної гімнастики масово відкривалися у С.-Петербурзі, Саратові, Ризі, Києві. Заняття вели переважно випускники інституту Хеллерау, які отримали авторську методику «із перших рук»: подружжя Олександрових, В. Гринер, М. Румер і Н. Баженов, Н. Романова, Н. Самойленко та ін. Студії пластики, вільного танцю, ритміки різними шляхами прагнули до гармонійного розвитку людини, її фізичної краси і духовного збагачення.

Популяризації ритміки сприяло також заснування у 1919 р. в Москві Державного Інституту ритмічного виховання, призначенням якого була підготовка кваліфікованих педагогів у галузі «мистецтва руху» задля викладання ритміки в системі шкільної освіти, культурно-просвітницьких та лікувальних закладах. Основними принципами російської школи ритмістів визначалися доступність, масовість і корисність музично-ритмічних занять для кожної без винятку дитини. У 1921 р. при московському Інституті ритму були створені науково-художня лабораторія для розробки питання про місце ритмічного виховання в науковій організації праці та секція з вивчення психофізіологічного впливу ритмічної гімнастики на дітей [1, 13].

Залучення підростаючого покоління до занять ритмічною гімнастикою в СРСР активізується у 20-ті рр. ХХ ст. У нормативних освітніх документах, що регламентували діяльність «Єдиної трудової школи», масова ритмічна гімнастика визначалася важливим фактором розвитку дітей. Поширеним було твердження, що ритміка є найбільш демократичним видом мистецтва, адже вимагає наявності лише тих здібностей, що властиві кожному.

На території України поширення ритмічної гімнастики відбувається вже у перше десятиліття ХХ ст., насамперед на теренах Галичини. Зацікавленість

проблематикою музично-ритмічного виховання зумовлювалася передусім популяризацією серед суспільства західноєвропейських хореографічних течій (різних стилів і напрямків танцю «модерн»). Зокрема, перший осередок ритміки у Львові створив С. Гловацький у 1908 р. У справі дитячого ритмічного виховання українські педагоги орієнтувалися, безперечно, і на здобутки російських ритмістів.

У 30-х рр. питання доцільності музично-ритмічного виховання стало дискусійним. Радянські ритмісти були змушені відмовитися від поглядів своїх західних колег на викладання ритміки, засудивши їх за захоплення вкрай гострою віртуозністю, абстрагованістю від потреб широких мас та «обслуговування буржуазії». На противагу цьому висувався теза про необхідність адаптувати методику Е. Жак-Далькроза до конкретних професійних сфер. Ритміку почали вилучати зі шкільних програм, в результаті чого вона залишилася у дошкільних установах, де проведення занять з ритміки поступово звелось до підготовки дитячих свят. У театральних училищах та інститутах предмет «Ритміка» був замінений «Сценічним рухом». Як самостійна дисципліна, ритміка залишалася лише в музичних освітніх закладах та лікувальних установах. У 60-ті рр. деякий час продовжували проводитися семінари з підвищення кваліфікації ритмістів, але в основному викладання ритміки велося досить стихійно. Вона втрачала загальну популярність, залишаючись суто прикладною дисципліною у закладах професійної освіти [3].

Нині ритміка Далькроза застосовується у найрізноманітніших сферах – як у професійній музичній освіті, так і в межах загальноосвітньої школи. Вітчизняні педагоги-ритмісти розвинули цю систему, розробили нові форми занять та спеціалізовану методику для різних вікових груп і навчальних закладів. До плеяди старшого покоління педагогів – послідовників системи Е. Жак-Далькроза – належить автор широко відомого посібника Є. Конорова. У науково-методичній літературі окремі аспекти теорії руху і ритміки Далькроза розглядали А. Білінська, А. Вільчковська, О. Ростовський, С. Руднева А. Пастернак. Про життєздатність цієї системи, створеної близько ста років тому, свідчать пропозиції щодо її активного

використання в початковій школі, в інноваційній, інтегрованій формі навчання або ж застосування ритміки як музично-терапевтичного засобу [8, 5-7].

У навчальних планах закладів професійно-педагогічної підготовки вчителя (вищих та середніх) в Україні активно упроваджуються дисципліни хореографічного спрямування. Навчальні курси «Ритміка» або «Основи ритміки та хореографії» використовуються з метою всебічної професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музики, хореографії, молодших класів, вихователів дошкільних навчальних закладів, корекційних педагогів різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, а також керівників дитячих аматорських танцювальних колективів.

У процесі опанування дисципліни «Основи ритміки і хореографії» студенти теоретично знайомляться із сутністю ритміки як музично-ритмічної дисципліни і складової музичної та хореографічної педагогіки; основними завданнями ритмічної гімнастики та специфікою її використання в сучасній хореографічній практиці; історичними передумовами становлення й розвитку ритміки як засобу музичного та хореографічного виховання.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, дослідження процесів становлення й розвитку ритміки як складової системи «мистецтва руху» та засобу музично-ритмічного і хореографічного виховання дозволило виявити її місце і роль у різних формах організації неперервної хореографічної освіти минулого й сьогодення. Унікальність цієї системи, її виховні та валеологічні можливості підтверджені багаторічним практичним досвідом, що доводить її значущість у сучасній хореографічній педагогіці і важливість подальших наукових розвідок у цій галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Александрова Н.Г. Ритмическое воспитание / Н.Г. Александрова – М., 1924. – 16 с.
2. Волконский С. Воспитательное значение ритмической гимнастики Жака -Далькроза / С. Волконский // Листки Ритмической гимнастики. – СПб., 1913. – №1. – С. 5-7.
3. Григоревич В.В. Всеобщая история физической культуры и спорта: учеб. пособие [Электронный ресурс] / В. В. Григоревич. – Режим доступа: http://fts.grsu.by/books/ist_sporta/
4. Жак-Далькроз Е. Ритм, его воспитательное значение для жизни и для искусства: 6 лекций / Е. Жак-Далькроз. / [пер. с нем. Н. Гнесиной]. – М., 1922. – 122 с.
5. Жак-Далькроз Е. Ритм / Е. Жак-Далькроз. – М.: Классика XXI, 2001. – 248 с.

6. История развития физической культуры в Древней Греции и Риме [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.reffine.com/referatshow-1385-4.html>. – Заглавие с экрана.
7. Красникова Н. История ритмической гимнастики [Электронный ресурс] / Н. Красникова. – Режим доступа: <http://fizkult-ura.ru/node/405>. – Заглавие с экрана.
8. Лифиц И.В. Ритмика: В 2-х ч.: Методическое пособие для преподавателей / Под ред. Т. В. Чельшевой. – М.: 1992. – 210 с.
9. Ніколаї Г.Ю. Генеза системи музично-ритмічного виховання Е. Жак-Далькроза та її функціонування в Європі / Г.Ю.Ніколаї // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології – № 2. – 2009. – С. 361-372.

Рецензент

Хомич Л.О. – д. пед. н. професор

Стаття надійшла до редакції 19.10.2014

РИТМИКА В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ХОРЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ИСТОРИКО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Благова Тетяна Олександрівна,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры хореографии

Полтавский национальный педагогический университет имени В.Г. Короленко, г. Полтава
tanyablagovala@ya.ru

Аннотация. В статье исследован генезис системы «подвижной пластики» Е. Жака-Далькроза и ее функционирование в различных образовательных структурах прошлого и настоящего; проанализированы исторические предпосылки становления и развития ритмики как составляющей системы «искусства движения» и средства музыкального и хореографического воспитания; определены место и роль ритмики как музыкально-педагогической дисциплины в различных формах организации непрерывного хореографического образования, раскрыты ее сущность, цель, основные задачи и содержание.

Ключевые слова: ритмика; хореография; искусство движения; подвижная пластика; музыкально-ритмическое воспитание; ритмическая гимнастика Ж.-Далькроза; хореографическая педагогика; хореографическое образование.

RHYTHMICS IN THE SYSTEM OF CONTINUOUS CHOREOGRAPHIC EDUCATION: HISTORICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS

Tatiana O. Blagova,

Ph.D. in Education, Associate Professor, Department of choreography

Poltava national pedagogical University the name of V.G. Korolenko, Poltava

Annotation. The article explores the genesis of the system of "rolling sculpture" of E. Jaques-Dalcroze school and its functioning in various educational institutions of the past and present;

historical background of the formation and development of rhythm as part of the system of «art movement» and means of musical and choreographic education are analyzed; the place and role of rhythm as a musical-pedagogical disciplines in various forms of continuous choreographic education is stated; its essence, purpose, tasks and content is disclosed.

Keywords: rhythm; choreography; art movement; movable plastic; musical-rhythmic education; rhythmic gymnastics J.-Dalcroze school; dance pedagogy; dance education.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Aleksandrova N.G. Rhythmic education / N.G. Aleksandrova – M., 1924. – 16 p.
2. Volkonskii S. Educational meaning of rhythmic gymnastics J.-Dalcroze / S. Volkonskyj // Papers of rhythmic gymnastics. – SPb., 1913. – №1. – P. 5-7.
3. Grygorevych V.V. General history of physical culture and sport : guideline [Electronic resource] / V.V. Grygorevych // Access profile : http://fts.grsu.by/books/ist_sporta/
4. Zhak-Dalkroz E. Rytm and its educational meaning in life and in art : lectures / E. Zhak-Dal`kroz. / [translated from by German N. Gnesina]. – M., 1922. – 122 p.
5. Zhak-Dal`kroz E. Rytm / E. Zhak-Dal`kroz. – M.: Klassika XXI, 2001. – 248 p.
6. History of development of physical culture in Ancient Greece and Rome [Electronic resource] // Access profile : <http://www.reffine.com/referatshow-1385-4.html>.
7. Krasnikova N. History of rhythmic gymnastics [Electronic resource] / N. Krasnikova. – Access profile : <http://fizkult-ura.ru/node/405>.
8. Lifycz Y.V. Rhythmics : Two books : Guidelines for teachers / Editor T. V. Chelysheva. –M.: 1992. – 210 p.
9. Nikolayi G.Yu. Genesis of the system of musical-rhythmic education of J.-Dalcroze school and its being in Europe / G.Yu.Nikolayi // Pedagogical sciences: theory, history, innovational technologies. – № 2. – 2009. – P. 361-372.